

De Mongoolse horden

Naast de Hunnen hebben de Mongolen een belangrijke rol in de Aziatische geschiedenis gespeeld. De Mongolen zijn nomaden; hun leven is een voortdurend zwerven met hun grote kudden schapen en geiten, op zoek naar een geschikte weideplaats. Van deze dieren krijgen zij al het nodige voedsel: vlees, melk, boter en kaas. Als lastdieren gebruiken zij de kameel en een klein, sterk gebouwd en taai paard. Het uitgestrekte steppegebied verplicht hen voortdurend van de ene plaats naar de andere te trekken. In dit opzicht stemmen zij dus met de Lappen en andere noordelijke Euraziatische volkeren overeen. Ook leven zij in tenten, die op kaastolpen gelijken en die worden opgetrokken met

behulp van een traliwerk van stevige houten latten. Dit fundament krijgt dan een bekleding van zwarte, baaien dekens. Hun tentenkampen zijn dus als voortdurende ambulante dorpen te beschouwen. Geen enkele vreemdeling weet precies waar deze dorpen zich bevinden; alleen de Mongolen zelf weten, waar hun burens precies wonen. Wie zich in deze reusachtige halfwoestijnen en steppen alleen op weg zou wagen, loopt het risico geen enkele mens te ontmoeten, want de Mongolen volgen nooit een bepaalde heerweg. Zij trekken recht de woestijn of de steppe door in de richting van het tentendorp.

Zo is het leven van de Mongolen nog altijd met het mysterie om-

weven. De vreemdeling ademt in dit gebied de lucht van de onontkoombare onzekerheid, van de voortdurende bedreiging... In het verre verleden leefden hier deze Mongolen reeds, die van de huidige bewoners niet zo heel veel verschillen. Hun verleden is duister, hun macht legendarisch. Eén van deze Mongolen, Temoedsjin, verenigde op het einde van de 12e eeuw Turko-Mongoolse herdersstammen. Het waren kleine ruitervolkeren, rond van schedel met vlak, benig gezicht, uitspringende jukbeenderen, scheve oogspalten, gele huid, zwart, strak haar en... kromme benen! Temoedsjin onderwierp een aantal stammen en gaf zich tijdens de eerste rijksdag, in 1206 gehouden, de titel van Djingiz Kan, dit is: de machtigste vorst der vorsten. Hij veroverde meteen de stad Karakoroem, die zijn residentie werd. Hij had nooit een stad gezien, hij kon lezen noch schrijven, maar met zijn 100 000 man sterke legerbenden palmde hij de Grote Muur, de hoofdstad Yen-King (het latere Peking) in Noord-China en Korea in. De stad werd geplunderd en verbrand. Toen een oproer in Turkestan uitbrak, veroverde hij het land tot Samarkand, één van de grootste handelssteden uit die tijd en roeide meedogenloos de oproerige bevolking uit. Terwijl zijn luitenanten strooptochten in Zuid-Rusland ondernamen, rukte Djingiz Kan in Iran op tot Merw, één van de oudste steden ter wereld. Weldra strekte zijn rijk zich tot aan de Dnjepr uit, het grootste wereldrijk dat ooit tot stand kwam. Hij liet elke godsdienst toe, maar handhaafde gezag, orde en rust door middel van terreur. Hij stierf in 1227 te midden van de voorbereiding voor een nieuwe veldtocht. Tijdens zijn leven nog had hij zijn rijk onder zijn vier

zoons verdeeld, maar toch was Ogotai aangewezen om Groot-Kan van de nieuwe hoofdstad te worden. Deze rukte verder op in Zuid-China, in Zuid-Rusland en naar het westen. 25 000 ruiters verwoestten Wladimir, Moskou en Kijew, versloegen de ridders van de Duitse Orde en trokken moordend door Hongarije om uiteindelijk de Adriatische kust te bereiken. Ogotai stierf reeds in 1241. De Mongoolse aanvoerders trokken zich met hun legerbenden terug in Zuid-Rusland, waar ze het Rijk van de Gouden Horde oprichtten met Sarai, aan een bijrivier van de Wolga gelegen, als hoofdplaats. Van 1240 tot 1450 was Rusland een Mongools win-gewest. De Kan liet de Russische vorstendommen voortbestaan, al stelde hij zelf de vorsten aan en vestigde garnizoenen in hun steden, om de orde te handhaven en belastingen te heffen. Ogotai's opvolger, Koebilai, veroverde gans China. Hij was de stichter van de Yan-dynastie en paste zich gemakkelijk aan de geëvolueerde

Chinese beschaving aan. Hij onderwierp de koningen van Annam en Birma, maar de vloot die hij tegen Japan uitstuurde, leed een beslissende nederlaag. De Venetiaan, Marco Polo, die in zijn dienst stond, zei terecht dat deze Kan de machtigste man sedert Adam was. Hij verplaatste de hoofdstad van zijn rijk van Karakoroem naar Peking. Dat was wellicht zijn grootste vergissing, want daardoor viel de eenheid van het Mongoolse rijk uiteen. Ook in Rusland stortte het rijk van de Gouden Horde in 1502 in elkaar. Van de luisterrijke hoofdstad Karakoroem (= zwart grind) heeft men in de 19e eeuw de ruïnes teruggevonden. In de 13e eeuw praalde ze met een dozijn afgodentempels, twee moskeeën en een Nestoriaanse christelijke kerk. Van een Mongoolse cultuur is geen sprake. Symbool van hun rijk verleden is het beeldje uit de 7e eeuw, de zogenaamde blauwe ruiter van Astrana, in Noordoost-Turkestan weergevonden en ons herinnerend aan de grote Mon-

In Gobi, het onmetelijke Mongoolse steppengebied, leefden eens ruitervolkeren, die, gedreven door een blinde oerkracht, een eindeloos groot rijk veroverden. Hun leider heette Djingiz Kan. Zijn zoon Ogotai leefde nog een tijd in de glans van zijn overwinningen, maar dan verbleekte de Mongoolse macht stilaan. Wel brachten de Mongolen Europa in contact met de Chinese beschaving en uitvindingen.

goolse leiders. Wel brachten de Mongolen Europa in contact met de Chinese beschaving, die ontegensprekelijk een grote voor-sprong op de westerse had. Het kan bijgevolg geen toeval genoemd worden, dat de ontwikkeling van de techniek, die de herfsttij van de middeleeuwen verhaastte, onmiddellijk na de Mongoolse veroveringen tot uiting kwam. Het kompas, het buskruit en het papier danken wij aan de Chinese vindingrijkheid.

